

Yttrande till Kulturdepartementet – Remiss från Kulturdepartementet - Betänkandet Låt fler forma framtiden (SOU 2016:5)

Kulturdepartementet har gett Göteborgs Stad möjlighet att inkomma med synpunkter på betänkandet Låt fler forma framtiden. Utredningen innehåller förslag till åtgärder för att öka och bredda engagemanget inom den representativa demokratin och att stärka individens möjligheter till delaktighet i och inflytande över det politiska beslutsfattandet mellan de allmänna valen.

Utredningen konstaterar att demokratin är stark. Det medborgerliga engagemanget är högt och tar sig nya uttryck genom nätverksbaserade och mer informellt organiserade rörelser. Valdeltagandet har ökat de tre senaste valen. Partierna är inte längre masspartier men antalet aktiva har slutat sjunka.

Intresset för politik bland unga är stort. Det finns i dagsläget inget som tyder på att nästkommande generation inte kommer att ta ansvar för demokratin och bära den vidare. Attitydundersökningar visar att 95 % av svenskarna tycker det är viktigt att landet styrs enligt demokratiska principer. Stödet för demokratin är starkt i alla åldersgrupper.

Utredningen konstaterar emellertid också att det politiska inflytandet är ojämnt fördelat. Klyftan mellan de som deltar och de som inte deltar har vidgats. De som är aktiva inom civilsamhällsorganisationer och politiska partier är i huvudsak välutbildade och även i övrigt resursstarka personer. Tilltron till demokratin är också betydligt högre hos denna grupp. Utredningen föreslår därför ett antal åtgärder som inför och mellan valen ska öka den politiska jämlikheten. Utredningen anser även att ungas möjligheter till inflytande behöver stärkas och föreslår därför bland annat försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder till 16 år.

Göteborgs Stad delar bilden som ges i betänkandet om att demokratin är stark och att det medborgerliga engagemanget är starkt. Detta samtidigt som det finns ett ojämnt fördelat inflytande som exempelvis tar sig uttryck i stor skillnader i valdeltagande i staden. Den politiska jämlikheten behöver ökas i och emellan valen.

Göteborgs Stad tillstyrker här tio av de förslag som lämnas i betänkandet och eventuella synpunkter redovisas nedan.

Avsnitt 3.6 - Förslag om demokratipolitikens framtida utveckling *Ny målsättningsparagraf för demokratipolitiken*

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget. I betänkandet föreslås ett nytt demokratipolitiskt mål. Utredarna föreslår en ny ordalydelse enligt följande: ”*En hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande*”. Skälen till ändringen uppges vara att delaktighet och inflytande ytterligare behöver förstärkas och att det rådande målet inte, i tillräcklig grad, tar hänsyn till jämlikhetsaspekten. Demokratin anges bli starkare när det är många som deltar och upplever sig vara delaktiga i samhället. Ett brett deltagande ger bättre förutsättningar för att fler röster ska kunna komma till uttryck, vilket gör att inflytandet kan bli mer jämlikt.

Avsnitt 5.5 - Överväganden och förslag om valdeltagandet och politiskt engagemang mellan valen

Utöka stödet till organisationer som arbetar för att utöka valdeltagande

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget. Samtidigt understryks vikten av att dessa resurser i så fall satsas på lokala organisationer och i en samverkan med stadsdelsförvaltningarna. Det krävs en god lokal kunskap om, och förankring i de valdistrikt som har lägst valdeltagande för att insatserna ska få effekt. Utredningen lämnar förslag som syftar till att skapa jämlika förutsättningar för ett aktivt deltagande och menar att en satsning på lokala resurscenter kan ha en viktig betydelse för demokratiutvecklingen. För att insatsen ska kunna påverka den politiska jämlikheten ska satsningen utökas och omfatta fler organisationer och stadsdelar. Slutsatsen blir att regeringen bör utöka stödet till organisationer i det civila samhället som arbetar med att öka det politiska deltagandet.

Fler tillgängliga mötesplatser för sociala möten

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget. Man ser också ett behov av att möjliggöra för andra sammanslutningar, som inte har föreningsform, att få tillgång till mötesplatser. Utredningen framför att kommuner och landsting behöver bli bättre på att erbjuda fler tillgängliga mötesplatser för sociala möten. Det handlar om att erbjuda fler offentliga arenor där opinioner kan bildas, diskuteras och ifrågasättas eftersom dessa är en viktig del av demokratin. Ett sätt för kommuner att få tillgång till fler möteslokaler är att öppna upp skollokaler för föreningsverksamhet efter skoltid.

Avsnitt 8.3 - Överväganden och förslag om förtroendevaldas villkor

Förtroendevalda ska kunna fullgöra sina uppdrag under trygga och säkra former

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget och lyfter fram att ansvarsfrågan behöver förtydligas. Utredningen föreslår att kommunallagen ska innehålla en bestämmelse om att de förtroendevalda som verkar inom kommuner och landsting ska kunna göra detta under trygga och säkra former.

Avsnitt 14.8 - Överväganden och förslag om ungas delaktighet och inflytande

Tillgodose ungas perspektiv vid beslut genom samråd med exempelvis ungdomsråd

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget och lyfter upp vikten av att unga ges förutsättningar till reellt inflytande. Utredningen föreslår att fullmäktige ska verka för att unga har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut, vilket innebär att kommuner bör tillgodose ungas perspektiv i beslutsprocesserna. Ett sätt att göra detta är genom inflytandeforum, som ungdomsråd eller motsvarande, där unga inbjuds att medverka i politiska beslutsprocesser. Utredningen menar att samråd med sådana inflytandeforum bör vara en formell del i kommunens beredningsprocesser.

Att kunskaper om den lokala demokratin, liksom kritisk granskning och källkritik ska ingå inom ramen för det nationella skolutvecklingsprogrammet

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget. Utredningen menar att det är viktigt att förbättra kunskapen om den lokala demokratin och om formerna för medborgerligt inflytande. Utredningen framför också att en tredjedel av unga i årskurs 7–9 inte får någon undervisning i källkritik alls samt att det finns brister i kritiskt granskande. Utredningen föreslår att kunskap om detta ska ingå som en av insatserna i det nationella skolutvecklingsprogrammet.

Att uppmuntra och stödja ungas rätt att driva opinionsbildning och politik i skolan och på fritiden

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget med tillägget att ungas organisering ser olika ut. För några individer passar det bra att engagera sig i en förening medan andra unga känner mer för att samlas kring en idé. Utredaren menar att skolor bör se värdet i ungas egen organisering och föreningsengagemang och att de därmed borde främja ungas möjligheter till organisering i och utanför skolan. I syfte att stärka skolans undervisning om organisering föreslås att myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) tillsammans med Skolverket ges i uppdrag att ta fram metoder för hur skolorna ska kunna undervisa eleverna om organisering och föreningskunskap.

Avsnitt 15.7 - Överväganden och förslag om delaktigheten och inflytandet för personer med funktionsnedsättning

Demokratisk delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning bör utgöra ett eget mål i den kommande funktionshinderstrategin

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget. Med en betoning på att alla former av tillgänglighet, såväl fysisk som psykisk och kognitiv, bör framhållas i lika hög utsträckning i tillgänglighetsarbetet. Utredningen lämnar ett förslag om att demokratisk delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning bör utgöra ett eget mål i den kommande funktionshindersstrategin. Detta för att säkerställa att den demokratiska delaktigheten får större utrymme i funktionshinderspolitiken.

Behov av assistans, tillgängliga lokaler, möjliggöra beslutsfattande på distans för förtroendevalda med funktionsnedsättning

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget. Utredningen menar att vissa förtroendevalda med funktionsnedsättning som är i behov av stöd och service för fullgörandet av ett politiskt uppdrag ibland har svårt att få tid till assistans beviljad för att utöva ett politiskt engagemang. En särskild utredning behöver därför tillsättas för att se över förutsättningarna för förtroendevalda med funktionsnedsättningar som innebär behov av assistans att utöva sina uppdrag utan hinder för sekretess. Utredningen föreslår också att kommunen bör tillhandahålla tillgängliga lokaler för politiska möten och göra det möjligt att fatta beslut på distans. Det kan handla om att använda tekniska lösningar (ljud- och bildöverföring i realtid) som möjliggör att en person som deltar på distans får en lika god inblick i ärendet som den som är närvarande på mötet.

Råd med antagna reglementen för samverkan med funktionshinderrörelsen

Göteborgs Stad tillstyrker förslaget. I Göteborgs Stad finns redan rådet för funktionshinderfrågor som har ett av fullmäktige antaget reglemente. Utredaren föreslår att kommuner och landsting bör ha råd för samverkan med funktionshindersrörelsen samt att fullmäktige bör anta reglementen för rådets funktion i den kommunala organisationen.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Ordföranden Ann-Sofie Hermansson (S) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan.

Lars Hansson (SD) yrkade bifall till eget yrkande den 24 augusti 2016, enligt bilaga A.

Vid omröstning röstade Mariya Voyvodova (S), Jonas Ransgård (M), Ulf Kamne (MP), Daniel Bernmar (V), Helene Odenjung (L), David Lega (KD), Kristina Tharing (M), Johan Nyhus (S), Maria Rydén (M), Martin Wannholt och ordföranden Ann-Sofie Hermansson (S) för bifall till Ann-Sofie Hermanssons yrkande.

Lars Hansson (SD) röstade bifall till eget yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade med tolv röster mot en att bifalla ordföranden Ann-Sofie Hermanssons yrkande.

Representanterna från V och MP antecknade som yttrande en skrivelse från den 24 augusti 2016, enligt bilaga B.

Representanterna från M, L och KD antecknade som yttrande en skrivelse från den 24 augusti 2016, enligt bilaga C.

Göteborg den 24 augusti 2016

GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Ann-Sofie Hermansson

Lina Isaksson

Remissyttrande Låt fler forma framtiden (SOU 2016:5) Utökat stöd till organisationer som arbetar för ökat valdeltagande

Sverigedemokraterna är Sveriges största parti.¹ Trots att staten har gett miljontals kronor i stöd till vänsterextrema organisationer som t ex Expo som under täckmanteln av den goda intentionen att arbeta mot ”rasism, antisemitism och främlingsfientlighet”, har Expo istället blivit ett instrument för att ensidigt motarbeta ett specifikt parti.

Nu föreslår utredningen att man ska ge mer pengar till dessa obskyra organisationer. Det kan vi i SD givetvis inte acceptera.

Att en vänsterextrem elit ska kunna styra svensk politik mot folkviljan är ett allvarligt demokratiskt problem. SD stöder därför inte ytterligare stöd till dessa organisationer. Partier och rörelser som stöder grundlagen, regeringsformen och de mänskliga rättigheterna i sina partiprogram, ska kunna verka på den demokratiska arenan precis som alla andra partier. Organisationer som inte tycker detta ska inte få något stöd över huvud taget. Det kan röra sig om tankesmedjor, stiftelser, partier eller fackföreningar. I Tjänsteutlåtandet (Avsnitt 5.5) föreslås att stödet ska villkoras med att det ska ske i samverkan med stadsdelsförvaltningarna. SD ser en risk i att vi, som nu är Sveriges största parti, men ändå inte finns representerade i stadsdelsnämnderna ensidigt skulle motarbetas när det gäller information i skolor mm. SD kan givetvis inte acceptera ett sådant förfarande.

Uppmuntra opinionsbildning och politik i skolan

Samtidigt som man vill ha mer demokrati och engagemang i skolor låter man lärare helt fritt sprida lögnen om SD. Man förvägrar SD:s ungdomar att informera på skolor, och när de väl kommer trakasseras de av elever som hetsas av vänsterorganisationer och lärare.

Det är så det ser ut idag, och det måste sägas högt, debatteras och lyftas upp på agendan. Vi kan inte blunda för detta allvarliga angrepp på demokratin och sopa det under mattan.

Man skriver att ”myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) tillsammans med Skolverket ges i uppdrag att ta fram metoder för hur skolorna ska kunna undervisa eleverna om organisering och föreningskunskap.”

Detta citat har en unken stank av statssocialism som för tankarna till de kommunistiska diktaturena som helt kontrollerar vad som får sägas och inte. Ska staten styra och ställa om hur medborgarna ska organisera sig? I en fungerande demokrati är det medborgarna som själva organiserar sig. Folkrörelserna, de politiska partierna och fackföreningsrörelsen har sitt ursprung i folket och folkviljan. Inte ”pappa staten”. Har vi inte förmåga att se hur en tung våt filt av rutten vänsterpolitik vilar över denna ”demokratiutredning” så ligger vi verkligen illa till.

Kunskap om den lokala demokratin och källkritik

Här är faktiskt ett bra förslag. Låt ungdomarna själva läsa partiprogram. Låt ungdomarna själva ta kontakt och prata med politiker. Låt ungdomarna själva läsa motioner. Låt ungdomarna själva titta på anföranden i riksdag, regionfullmäktige, kommunfullmäktige, live eller via webben. Låt ungdomarna själva granska underliggande statistik och utredningar som politikerna bygger sina förslag på. Låt

---

¹ <http://www.metro.se/nyheter/yougov-miljopartiet-under-sparren-fjarde-matningen-i-rad/EVHphr!npdCRrIbUR68Q/>

ungdomarna via webben gå in på utländska medier så att de får en egen bild från flera olika håll. Låt ungdomarna själva sälla ut vad som är fakta och vad som är propaganda. Källkritik tillämpas inom forskning och är ett accepterat förfarande i den fria världen. Källkritiska medborgare och ungdomar vore nyttigt i ankdammen Sverige där en övervintrad rödgrön 68-vänsterminoritet helt fått styra den politiska debatten i flera decennier.

Kommunstyrelsen föreslås besluta:

Att arbeta in ovanstående text i remissvaret.

Yttrande V och MP
Kommunstyrelsen 2016-08-24
Ärende 4.3

Yttrande angående Remiss från kulturdepartementet – Betänkandet Låt flera forma framtiden

---

Utredningen kommer med en mängd olika förslag. Vi har valt att kommentera några av de idéer som har stor bäring på den kommunala nivån.

Nytt mål för demokratipolitiken: ”en hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande”.

Utredningens huvudinriktning, ett ökat jämlikt deltagande mellan valen, är ett bra mål förbehållet att deltagandet lyckas göras jämlikt. I dagsläget pekar alla erfarenheter på att det är de resursstarka som oftast deltar allmänna val såväl som andra typer av former av inflytande. Att skapa ytterligare påverkansmöjligheter kan leda till de resursstarka ges än mer att säga till om, ofta på andra mer utsatta grupperns bekostnad. Det stora behovet är således att hitta metoder för att göra deltagandet jämlikt och lyckas inkludera exempelvis utrikes födda, personer med funktionsnedsättning, unga och lågutbildade. Annars finns det en stor risk för att ökade påverkansmöjligheter endast förstärker det ojämlika demokratiska deltagandet och insatserna får därmed motsatt effekt.

Övervägandet i betänkandet som säger att kommuner bör ”vidta åtgärder för att försäkra sig om att de inte leder till ojämlikt inflytande” är därför en orimlig förhoppning. Även om riktade insatser görs har vi ännu inte nått så långt att vi vet hur vi ska kunna säkerställa ett jämlikt inflytande. Det är inte ens säkert att det är möjligt, så länge samhället är ojämlikt och personer har helt olika förutsättningar för att delta. Problematiken avfärdas alltför lätt och flera av betänkandets förslag bygger på att kommunerna helt enkelt löser dessa problem. Eftersom det är en helt avgörande fråga för att stärka demokratin borde betänkandet komma med fler lösningar på hur deltagandet ska kunna göras mer jämlikt.

Fullmäktige ska verka för att medlemmarna har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter innan beslut.

Beroende på vilken fråga det handlar om så finns olika möjligheter för allmänheten att lämna synpunkter. Men kommunfullmäktige tar väldigt många beslut som inte har så stort allmänintresse eller som faktiskt inte berör invånarna i så hög grad. Det kan till exempel röra den inre organisationen. Ska fullmäktige på riktigt kunna verka för att medlemmar har förutsättningar att delta och framföra synpunkter krävs för det första att medlemmarna har vissa kunskaper i frågan det gäller. Det skulle krävas väldigt mycket resurser för att göra varje ärende i kommunfullmäktige begripligt och intressant för allmänheten. En sådan generell skrivning kan innebära att resurser läggs på fel saker. Precis som många kommuner har gjort, och även Göteborg, är det mer rimligt att fatta beslut om att medborgardialog ska ske vid beslut som direkt och i betydande grad påverkar allmänheten. Då kan resurserna användas mer effektivt och dialogerna kan bli mer konstruktiva.

Fullmäktige ska kunna hålla debatter utan samband med annan handläggning

Betänkandet föreslår att fullmäktige anordnar allmänpolitiska debatter 1-2 gånger per år för att öka intresset för kommunpolitiken. Det skulle ge fullmäktigeledamöterna möjlighet att diskutera mer övergripande frågor för kommunen likväl som att tydliggöra ideologiska skillnader. Förmodligen har kommuninvånare ett större utbyte av att se den typen av debatter, i likhet med riksdagens allmänpolitiska debatter. Det skulle i praktiken innebära en ny funktion för fullmäktige och skulle kunna ge många positiva effekter för en ganska liten insats.

Fullmäktige ska anta riktlinjer och principer för medborgardialogen

I Göteborg finns sedan ett par år tillbaka principer för medborgardialog. Eftersom generella riktlinjer inte på detaljnivå kan reglera tillvägagångssätt är det svårt att veta ifall detta har gjort någon skillnad i praktiken. Principerna kan inte heller antas vara kända av invånarna i kommunen. Den avgörande frågan handlar om vilka som deltar. De förslag som i betänkandet lämnas på åtgärder för att stärka den politiska jämlikheten är inte tillräckliga. Det räcker inte att annonsera brett eller på flera språk. Uppsökande arbete kan vara nödvändigt och det står också i Göteborgs Stads principer för medborgardialog. Men inte heller det kan antas vara tillräckligt. Det är angeläget att skapa fler forum för möten mellan människor från olika delar av staden och med olika bakgrund och erfarenheter. Insikten om att deltagandet är ojämnt behöver följa med igenom hela processen och också vägas in när det som framkommit ska behandlas. Synpunkter som har kommit in kan behövas viktas mot vilka synpunkter som inte har inkommit genom en analys av vilkas om har deltagit. Den politiska ojämligheten kommer förmodligen inte försvinna inom en när framtid utan behöver alltid vara en faktor att ta hänsyn till.

Försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder till 16 år i valen till kommunfullmäktige samt vid ev. folkomröstningar

Åldersgränser har alltid ett visst mått av godtycke. Kommunen är den organisation som har makt över det mesta som påverkar ens vardag som 16-åring, så som skolan, fritidssysselsättningar och socialtjänst. Ungas intresse för politik och samhällsfrågor behöver kanaliseras på ett bra sätt och de parallella strukturer som finns, exempelvis ungdomsfullmäktige, fungerar inte helt tillfredsställande. Det är en stor fördel att de flesta 16-åringar fortfarande går i skolan eftersom det är en viktig plattform för att sprida information och förhoppningsvis ge möjlighet till ett högt valdeltagande. Vi anser därför att detta är ett bra förslag och att Göteborg ska ansöka om att bli försökskommun för rösträttålder från 16 år senast i kommunalvalet 2022.

Förbättra de förtroendevaldas villkor

Vi har sett att framförallt kvinnor med yngre barn har svårt att fullgöra sina uppdrag och lämnar i högre utsträckning än andra. Det är oerhört angeläget för den lokala demokratin att fritidspolitikernas villkor möjliggör för personer med små barn att fortsätta med sina uppdrag. Möjligheten att vara föräldraledig från uppdrag och att öka möjligheterna till tillsyn för barn under mötestiderna är två viktiga delar.

Likväl är det angeläget att förbättra villkoren för personer med funktionsnedsättning att kunna ha politiska uppdrag. Att förändra reglerna för insatser med personlig assistans eller ledsagarservice är ett viktigt första steg. Personer ska inte behöva välja att använda sina timmar till nödvändiga sysslor så som matlagning på bekostnad av möjligheten att inneha politiska uppdrag.

Göteborg den 23 augusti 2016
Yttrande (M) (L) (KD)
Kommunstyrelsen 2016-08-24
Ärende 4.3

Yttrande angående Remiss från Kulturdepartementet – Betänkandet *Låt fler forma framtiden* (SOU 2016:5)

Göteborgs Stad har givits möjlighet att yttra sig över betänkandet *Låt fler forma framtiden*. Staden har valt att välja ut 10 av de cirka 40 bedömningar, rekommendationer och förslag som ingår i betänkandet.

I detta yttrande väljer vi dock att se till betänkandets intentioner som helhet och den bild som betänkandet målar upp av demokrati, engagemang och representation.

Vi anser naturligtvis att det är angeläget att stärka och utveckla demokratin och partierna måste ständigt eftersträva att vara relevanta och i takt med tiden. Det motiverar människor att känna ansvarstagande för samhället samt att engagera sig i politik och partier. Grunden för våra demokratiska organ och demokratin som helhet är att det finns människor som är villiga att ta politiska förtroendeuppdrag i syfte att arbeta för vårt gemensamma bästa.

Med detta sagt så bekymras vi av att betänkandets förslag till lösningar i mångt och mycket handlar om att bygga upp strukturer parallellt med politiken och partierna istället för att förlita sig till och visa tilltro till partierna. Betänkandet beskriver politiken som något som människor ska påverka utifrån snarare än inifrån. Aktivism och föreningar förväntas lösa något som enligt vår uppfattning partierna borde vara bärare av. Det tycker vi är fel. Politiskt ansvarstagande behövs. Både nu och i framtiden. Betänkandet borde fokusera på hur vi ska få fler att hjälpa till att forma vår gemensamma framtid genom förtroendeuppdrag och engagemang i politiska partier, istället för att kringgå eller devalvera dess funktion och syfte.